

Informatienota voor de raad

Datum 7 september 2021

Onderwerp	Financiële consequenties jeugdhulpkosten minderjarige terugkeerders IS gebied
Versienummer	V .

Portefeuillehouder Michiel van Willigen

Informant K. Wierenga
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498
Email K.Wierenga@zwolle.nl
Bijlagen Geen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De financiële consequenties voor jeugdhulpkosten van minderjarige terugkeerders uit IS gebied

Datum 7 september 2021

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Een aantal jaar geleden zijn uit Nederland mannen en vrouwen gereisd naar Syrië om deel te nemen aan jihadistische strijd. Druppelsgewijs keren vooral vrouwen terug, soms met kinderen. Minder dan een kwart van de kinderen is door een of beide ouders meegenomen naar het strijdgebied, ruim driekwart is daar geboren. Dit betekent dat meer dan de helft van de kinderen jonger is dan 4 jaar. Als zij terugkeren worden de moeders gedetineerd. In de meeste gevallen is dat in de terroristenafdeling (TA) van penitentiaire inrichting (PI) in Zwolle. Voor deze kinderen geldt dat na een observatietraject en screening door experts van het Landelijk Advies Team minderjarige terugkeerders de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp in de meeste gevallen noodzakelijk zal zijn. Dit heeft financiële consequenties voor de gemeente Zwolle. Daarover willen we u met deze informatienota informeren.

Kernboodschap

Op het moment dat er kinderen terugkeren uit voormalig IS gebied, verzoekt de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) om een voorlopige kinderbeschermingsmaatregel bij de kinderrechter omdat de ouder na terugkeer in detentie moet. Wanneer de verzochte maatregel door de kinderrechter wordt uitgesproken, wordt er een jeugdbeschermer aangesteld van een Gecertificeerde Instelling (GI). Deze jeugdbeschermer houdt toezicht op de veiligheid en ontwikkeling van het kind. De GI zorgt er voor dat het kind de juiste hulp krijgt. Onderzoek van 'Save the Children' naar de invloeden van de Syrische oorlog op kinderen daar laat zien dat minderjarigen uit het oorlogsgebied ernstige vormen van stress en trauma vertonen. De kinderen zullen na aankomst in Nederland in veel gevallen dan ook jeugdhulp nodig hebben. In de eerste periode in Nederland worden minderjarigen samen met hun mogelijk toekomstige (pleeg)ouder op locatie geobserveerd en behandeld door een gespecialiseerde instelling. Dit wordt georganiseerd en bekostigd door het ministerie van VWS. Op dit moment zitten er 6 kinderen bij deze instelling. Inschatting is op dit moment dat de kinderen na de observatieperiode intensieve jeugdhulp zullen ontvangen. Volgens het huidige woonplaatsbeginsel (Jeugdwet) is de gemeente Zwolle verantwoordelijk voor deze kosten. Inhoudelijk zal er niet of heel beperkt een rol voor Zwolle zijn, omdat de kinderen in de meeste gevallen zelf niet in Zwolle wonen.

Woonplaatsbeginsel 2021

Voor de financiering van de jeugdhulp is op dit moment nog de woonplaats van de ouder/voogd met gezag leidend. In dit geval schrijven de teruggekeerde moeders zich in op het adres van de PI in Zwolle. Daarom is op dit moment de gemeente Zwolle de verantwoordelijke gemeente. Dit betekent concreet dat de jeugdhulpkosten voor deze kinderen door de gemeente Zwolle moeten worden betaald. De observatietrajecten zijn nog niet volledig afgerond en de precieze inzet van jeugdhulp is ook nog niet bekend. Geschat wordt dat intensieve ondersteuning nodig zal zijn en de kosten per kind in 2021 ongeveer 25.000 – 30.000 euro zullen bedragen. Dit najaar zal de gemeente Zwolle voor deze kinderen 150.000 – 180.000 euro moeten betalen. Omdat er sprake is van clustering in overleg met het ministerie van VWS hierover is afgesproken dat de gemeente Zwolle in aanmerking komt voor de compensatie van deze kosten. Zwolle kan een beroep doen op de compensatieregeling 'Onderbreking financieringssystematiek als gevolg van nieuwe woonplaatsbeginsel'. In de basis is die weliswaar alleen van toepassing op voogdijkinderen (en 18+ers), maar Zwolle kan gebruik maken van de uitzonderingsclausule die in de regeling is opgenomen als sprake is van een situatie waarin zich een bepaalde mate van clustering voordoet die niet voogdij (of 18+) betreft.

Datum 7 september 2021

Om in aanmerking te komen voor compensatie moet Zwolle wel voldoen aan de voorwaarden die aan de compensatieregeling verbonden zijn. Eén van de voorwaarden is dat het tekort op het budget voor voogdij over de jaren 2020 en 2021 in totaal minimaal €500.000 is. De gemaakte kosten voor jeugdhulp voor kinderen van teruggekeerde moeders uit Syrië kan bij het tekort op voogdij worden opgeteld. Op dit moment is nog niet bekend of Zwolle aan deze voorwaarden voldoet en voor compensatie in aanmerking komt.

2022

In 2022 verandert het woonplaatsbeginsel. Dat betekent in deze situatie concreet dat de gemeente Zwolle niet langer verantwoordelijk is voor de jeugdhulp van de kinderen van teruggekeerde IS vrouwen die gedetineerd zijn bij de PI in Zwolle. De gemeente van waaruit de moeder is uitgereisd naar IS gebied is vanaf dat moment verantwoordelijk voor de inzet van jeugdhulp bij deze kinderen. Dat is ook logisch, omdat zij ook een inhoudelijke betrokkenheid hebben. Deze gemeenten kunnen een beroep doen op een financiële vangnetregeling 'woonplaats onbekend' wanneer de kinderen van deze moeders in het buitenland geboren zijn.

Consequenties

Financieel: zie hieronder.

Inhoudelijk: De terugkerende kinderen worden bij voorkeur geplaatst bij (gescreende) familieleden. Vooralsnog is er geen sprake van dat deze kinderen in Zwolle/ deze regio worden opgevangen. Daarnaast heeft de Nederlandse overheid geen actief terughaalbeleid. Wanneer kinderen wel in Zwolle of omgeving geplaatst zullen worden, of wanneer Zwolle de gemeente is van waaruit vrouwen/ moeders destijds zijn uitgereisd, worden eventuele veiligheidsissues besproken in het casusoverleg van het zorg- en veiligheidshuis.

Financiën

De kosten worden geschat op € 150.000,- in 2021. Dit wordt meegenomen in de BERAP. In 2022 wordt duidelijk of Zwolle in aanmerking komt voor compensatie. Indien dit het geval is zal deze compensatie bij de decembercirculaire van 2022 worden uitgekeerd.

Communicatie

Over deze financiële afspraken is afstemming geweest tussen VWS, onze directeur sociaal domein, een financial en een beleidsadviseur. Met de afdeling veiligheid is afstemming geweest op inhoud.

Vervolg

Het ministerie van VWS zal per brief de gemaakte afspraken bevestigen.

Openbaarheid

Ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

Datum 7 september 2021

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom